

סמסטר ב' תשפ"ד 2024

290.4007

Evidence Based Practice - EBP התערבויות המבוססות על ראיות ממחקרים

במקצועות הבריאות - מעודכן

שם המרצות: פרופ' אפרת שדמי

סוג הקורס: קורס מתוקשב – תואר שני קמפוס חיפה ומבח"ר

אתר הקורס: MOODLE ב-290.4007

רמת הקורס: תארים מתקדמים

שעות קבלה: בתיאום מראש במייל:

פרופ' אפרת שדמי: eshadmi@univ.haifa.ac.il

רקע כללי:

לאחרונה עולה הטענה בקרב אנשי מחקר ויישום בתחומי הבריאות והרווחה כי על מנת לקדם את איכות הטיפול, התערבויות טיפוליות צריכות להיות מבוססות על ראיות מחקריות מוצקות יותר מאשר על אינטואיציה מקצועית וניסיון. בעוד שחלה התקדמות משמעותית בעשורים האחרונים במחקר, בפיתוח כלים ל EBP, ובערכת התערבויות טיפול בכלים אמפיריים, עדויות מחקריות מצביעות על כך כי קרוב למחצית מלקוחות מערכת הבריאות והרווחה אינם מקבלים טיפול המבוסס על עדויות מחקריות (למשל - Mcglynn et al., 2003). נתונים אלו מעלים את האתגר החשוב שבתרגום ידע לפרקטיקה. הקורס הנוכחי יתמקד בסוגיה זו. בחלק הראשון של הקורס נתמקד באיתור וזיהוי פרקטיקות מבוססות ראיות ממחקרים, הערכתן, והתאמתן למסגרת ההתערבות. במסגרת הקורס נדון בפרקטיקות מתחומי תוכן מגוונים המשקפים את השדות הקליניים המגוונים של הסטודנטים. בחלק השני, נתמקד בגורמים אישיים, פרופסיונאליים, וארגוניים המעודדים או מעכבים הפצה והטמעת ידע המבוסס על ראיות מחקריות ונציע דרכים להתגבר על מחסומים אלו.

מטרת הקורס:

- במסגרת הקורס הסטודנטים יכירו את עקרונות ה Evidence-based Practice (EBP) – והתרומה של EBP לפרקטיקה הטיפולית במקצועות הבריאות השונים. הסטודנטים יפתחו יכולת לגשר בין ידע מתקדם בשיטות מחקר ושימוש בכלי מחקר שונים, לבין קבלת החלטות קליניות

ו/או שיקומיות. הסטודנטים יכירו היבטים ארגוניים ופרופסיונאליים שונים המשפיעים על יישום, הפצה, והטמעה של EBP בפרקטיקה.

• במסגרת הקורס הסטודנטים יפתחו:

1. יכולת לנסח שאלות קליניות ו/או שיקומיות שניתנות למענה ע"י EBP
2. יכולת לאתר ולשלוף מידע עדכני ורלוונטי המבוסס על ראיות מחקריות
3. יכולת להערכה ביקורתית של המידע

דרישות ושיטות הערכה:

הגשת התרגילים ומבדקים באתר הקורס ב-MOODLE בהתאם להנחיות בכל שיעור. השתתפות בקורס כוללת – צפייה בכל ההרצאות וחומרי הקורס והגשת כל מטלות הרשות (20% מהציון)

2 מבדקים ממוחשבים: ומבדק אמצע (30% מהציון) ומבדק סופי (50% מהציון). תרגילים: התרגילים שיפורסמו במהלך הקורס יהיו לבדיקה ולימוד עצמי כאשר פתרונות התרגיל יפורסמו במודל

מערך השיעורים:

קריאת חובה מתוך הספר: פרקטיקה מבוססת ראיות במדעי הבריאות והרווחה: מאוריה למעשה.	נושא	פתיחת יחידת ההוראה	
מבוא: פרקטיקה מבוססת ראיות פרק 1: ניסוח שאלה קלינית ומענה לשאלה קלינית	רקע: סקירה היסטורית מעבר להווה ורלוונטיות למקצועות הבריאות השונים, מושגים מרכזיים ושלבים של EBP	1.5	1.
פרק 2: שיטות מחקר ומערכי מחקר: הבסיס להבנת הראיות: הערכת מחקרים כמותניים	הערכת מחקרים – רמות הממצאים ושיטות לסיווג ממצאים, נושא מוערך ביקורתית	8.5	2.
	תרגול עצמי - ניסוח שאלת PICO	15.5	3.
שפירא, א. מרקו, מ. (2020). סקירת ספרות שיטתית: קווים מנחים ועקרונות מתודולוגיים בסיסיים. כתב עת לפיזיותרפיה, 22(3), 4-21.	סקירות ספרות שיטתיות ומטא-אנליזה (ניתוחי על) + תרגול עצמי - קריאה ביקורתית של מטאאנליזה	22.5	4.

	מבדק אמצע	29.5	.5
פרק 1: זיהוי ובחירת מקורות המידע, זיהוי מאגרי המידע ובחירה מביניהם, פיתוח אסטרטגיית חיפוש במקורות המידע המדעיים, ייעול אסטרטגיית החיפוש	איתור הראיות: בחירת מקורות החיפוש, דרכי חיפוש, אבחנה בין סוגי סקירות ממצאים	5.6	.6
פרק 1: זיהוי ובחירת מקורות המידע, זיהוי מאגרי המידע ובחירה מביניהם, פיתוח אסטרטגיית חיפוש במקורות המידע המדעיים, ייעול אסטרטגיית החיפוש	איתור קווים מנחים, היכרות עם מקורות מידע עיקריים (Cochrane, Database, Guideline, Clearinghouse, Medline), דרכי סיווג וביצוע השוואות בין עדויות	19.6	.7
	תרגול עצמי – חיפוש במאגרי מידע	26.6	.8
פרק 3: הערכת איכות הראיות והרלוונטיות שלהן	הערכת הרלוונטיות ושייכות הקלינית של הממצאים לגבי תוצאי התערבות	3.7	.9
פרק 4: אנשי מקצוע בעידן הפרקטיקה מבוססת הראיות: חשיבה אינטואיטיבית לעומת חשיבה מונחית ראיות	ביקורת וסוגיות אתיות ב EBP	10.7	.10
	מבדק מסכם	17.7	.11

ספר הקורס:

שדמי, א., בן-ששון, א., דרך-זהבי, ע., זק"ש, ד., ורועה, ד. (2015). פרקטיקה מבוססת ראיות במדעי הבריאות והרווחה: תיאוריה ומעשה. הוצאת פרדס

חומרי קריאה:

להלן מאמרים לקריאת חובה / רשות (מסילבוס)

רקע: סקירה היסטורית מעבר להווה ורלוונטיות למקצועות הבריאות השונים, מושגים מרכזיים

ושלבים של EBP

Sackett, D. L. (1996). Evidence based medicine: What it is and what it isn't. *BMJ*, 312(7023),71.

Melnyk BM, Fineout-Overholt E, Stillwell SB, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice: step by step: the seven steps of evidence-based practice. *Am J Nurs*. Jan;110(1):51-3.

Stillwell SB, Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice, step by step: asking the clinical question: a key step in evidence-based practice. *Am J Nurs*. Mar;110(3):58-61.

Satterfield, J.M., Spring, B., Brownson, R.C., Mullen, E.J., Newhouse, R.P., Walker, B., & Whitlock, E. P. (2009). Toward a Transdisciplinary Model of Evidence-Based Practice. *Milbank Quarterly*, 87(2), 368-390.

Raines, D. A. (2016). A Collaborative Strategy to Bring Evidence into Practice. *Worldviews on Evidence-Based Nursing*.

הערכת מחקרים – רמות הממצאים ושיטות לסיווג ממצאים, נושא מוערך ביקורתית

Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Stillwell SB, Williamson KM. Evidence-based practice, step by step: critical appraisal of the evidence: part II: digging deeper--examining the "keeper" studies. *Am J Nurs*. 2010 Sep;110(9):41-8.

Gliner, J.A., & Morgan, G.A. (2000). In: *Research Methods in Applied Setting: An integrated approach to design and analysis*. Lawrence Erlbaum Publishers, Mahwa, NJ. Chapter 7: Specific research designs for randomized experimental and quasi-experimental approaches

Mays, N. & Pope, C. (2000). Qualitative research in health care: Assessing quality in qualitative research. *BMJ*, 320, 50-52.

סקירות ספרות שיטתיות ומטא-אנליזה (ניתוחי על)

שפירא, א. מרקו, מ. (2020). סקירת ספרות שיטתית: קווים מנחים ועקרונות מתודולוגיים בסיסיים.

כתב עת לפיזיותרפיה, 22(3), 4-21.

דקזר-גנץ, פ. (2004). סקירה שיטתית וניתוח-על (meta-analysis). *גוף ידע*, 1, 42-43.

איתור הראיות: בחירת מקורות החיפוש, דרכי חיפוש, אבחנה בין סוגי סקירות ממצאים, וקווים מנחים קליניים

Stillwell, S. B., Fineout-Overholt, E., Melnyk, B. M., Williamson, K. M. (2010) Evidence-based practice, step by step: searching for the evidence. *Am J Nurs*, 110(5), 41-7.

Weisz, G., Cambrosio, A., Keating, P., Knappen, L., Schlich, T., & Tournay, V. J. (2007). The emergence of clinical practice guidelines. *The Milbank quarterly*, 85(4), 691-727.

9. שיעור תרגיל*: איתור קווים מנחים, היכרות עם מקורות מידע עיקריים (Cochrane Database, Guideline Clearinghouse, Medline), דרכי סיווג וביצוע השוואות בין עדויות.

הערכת הרלוונטיות ושימות הקלינית של הממצאים לגבי תוצאי התערבות

נצר, ד., ברקוביץ, ד., רייס, ש., וינברגר, ט. 2003. מנד"ט – מספר נדרש טיפולי. הרפואה 142, 541-543

Fineout-Overholt E, Melnyk BM, Stillwell SB, Williamson KM. (2010) Evidence-based practice, step by step: Critical appraisal of the evidence: part III. *Am J Nurs*. Nov;110(11):43-51

Dawes, M. Is the therapy effective? In: *Evidence Based Practice*. Eds. Dawes, M. et. al., 2000. Harcourt Publishers, London. P.159-180

ביקורת וסוגיות אתיות ב EBP

Boyd CM, Darer J, Boulton C, Fried LP, Boulton L, Wu AW. Clinical practice guidelines and quality of care for older patients with multiple comorbid diseases: implications for pay for performance. *JAMA*. 2005 Aug 10;294(6):716-24.

Saarni SI, Gylling HA. Evidence based medicine guidelines: a solution to rationing or politics disguised as science? *J Med Ethics*. 2004 Apr;30(2):171-5.